

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ВИМІРУ

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Запоріжжя, 25 жовтня 2024 року)*

Запоріжжя
2024

УДК 316.43:330.342(06)

С83

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 6 від 28.11.2024 року)

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

УКРАЇНА

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ЗА ПІДТРИМКИ

УКРАЇНА

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Бердянський університет менеджменту та бізнесу

Львівський національний університет природокористування

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Одеський національний технологічний університет

Полтавський державний аграрний університет

Навчально-науковий інститут економіки, управління та діджиталізації НРЗВО «Кам'янець-

Подільський державний інститут»

Туристична агенція «Асоль»

ЗАРУБІЖНІ ДЕРЖАВИ

Університет Бахауддін Закарія, м. Мутлан, Пакістан

Європейський університет, м. Тбілісі, Грузія,

Готель Am Alten Weinberg, м. Бранденбур-Вердер, Німеччина,

ЗАТ ОРМЕ ІНТВЕСТИСІЙОС, м. Вільнюс, Литва

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Марченко О.А. – д.екон.н., професор; **Постол А.А.** – д.екон.н., професор; **Пилипенко К.А.** – д.екон.н., професор; **Рунчева Н.В.** – д.екон.н., професор; **Бабко Н.М.** – к.екон.н., доцент, **Сальнікова М.В.** – асистент.

Стратегічні пріоритети розвитку соціально-економічних систем у контексті сучасного наукового виміру: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, 25 жовтня 2024 р). Полтава: Видавництво ПП «Астрая». 2024. 239 с.

ISBN 978-617-8231-91-0

У збірнику надруковано матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку соціально-економічних систем у контексті сучасного наукового виміру», яка відбулася 25 жовтня 2024 року в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.

Збірник конференції розрахований на науковців, науково-педагогічних працівників, здобувачів закладів вищої освіти, фахівців підприємств, установ, організацій, представників засобів масової інформації та інших зацікавлених осіб.

УДК 316.43:330.342(06)

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори матеріалів. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Переклади і передруки дозволяються лише за згодою автора.

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2024

© Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, 2024

ISBN 978-617-8231-91-0

Живко З.Б., Стадник М.Є. Креативні індустрії для підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств.....	206
Шепель М.Є., Добрянська Н.А., Філіпенко О.І. Аналіз туристичного потенціалу Одеси як історико-культурного центру та об'єкта спадщини ЮНЕСКО.....	210
Шепель М.Є., Балан О.С. Аналіз глобальних тенденцій в сфері туризму.....	215
СЕКЦІЯ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ.....	221
Мирончук З.П., Андрушко Р.П. Ефективність використання штучного інтелекту в бухгалтерському обліку.....	221
Павленко О.В., Крутько С.В., Єгорова О.В. Методи економічного прогнозування.....	226
Пилипенко Я.В., Пристемський О.С. Роль бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання.....	230
Скрипник С.В. Використання обліково-аналітичних інструментів для прийняття управлінських рішень.....	232
Топоровська А.А., Пристемський О.С. Інновації в бухгалтерському обліку: виклики цифровізації та глобалізації.....	236

Павленко О.В.,
Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Крутько С.В.,
Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Науковий керівник – Єгорова О.В.,
Кандидат економічних наук, доцент
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Прогноз (від грец. prognosis, pro – наперед, gnosis – пізнання) – науково обґрунтоване судження про можливі стани певного явища в майбутньому, альтернативні шляхи і терміни їх реалізації. Прогноз, з одного боку, спирається на знання про невідомі на момент прогнозування властивості об'єктів реальної дійсності, з іншого – на знання про властивості неіснуючих на момент прогнозування об'єктів.

Важливо розрізняти поняття прогнозування (має більше відношення до визначення того, яким може бути майбутнє) та планування (передбачає формулювання того, яким має бути майбутнє). У цьому сенсі прогноз є елементом введення в процес планування.

Із сукупності різноманітних методів та напрямів їх застосування складається так звана прогнозна система. У фінансовій роботі прогнозування, як правило, передує розробленню планів, програм, проектів.

Економічне прогнозування передбачає:

- 1) проектування в економічній сфері, розроблення сценаріїв проектів майбутнього, за якими передбачається або планується розвиток подій;
- 2) здатність до передбачення щодо окремо взятого об'єкта (підприємства, галузі або групи індивідів) за допомогою інтуїції, знання, інтелектуального чи соціального проектування на основі сукупного досвіду.

Для прогнозування використовують суб'єктивні та об'єктивні методи.

Суб'єктивними (неформальними, інтуїтивними) є методи, що припускають

нечіткі, не цілком специфіковані процеси перетворення вхідних даних на прогностичні висновки в голові аналітика. Вони можуть використовувати об'єктивні або суб'єктивні дані, супроводжуватися формальним аналізом; проте їх принциповою ознакою є те, що всі ввідні дані перетворюються в прогностичні висновки в голові аналітика.

Об'єктивні (формальні, статистичні) методи спираються на чітко специфіковані процеси аналізу вхідних даних, використання цих методів різними дослідниками дає аналогічні висновки. Головною відмінністю є те, що ввідні дані перетворюються в прогностичні висновки за допомогою процесів, що можуть незалежно відтворити інші дослідники (часто з використанням комп'ютерних програм) і при цьому отримати аналогічні результати.

Щодо точності отриманих прогнозів, то об'єктивні методи не показують набагато кращих результатів у порівнянні з суб'єктивними методами, за винятком окремих областей застосування (таких, наприклад, як прогнозування кліматичних і погодних змін). Тим не менш, в області довгострокових прогнозів фахівці вважають об'єктивні методи є більш точними і надійними.

Розрізняють три основні способи прогнозування: екстраполяція, моделювання, експертиза.

Екстраполяція – визначення невідомих рівнів за межами ряду, що вивчається, тобто продовження ряду на основі виявленої закономірності.

Експертне опитування – це метод одержання інформації стосовно стану та прогнозування змін явища або процесу від компетентних осіб, висококваліфікованих спеціалістів з досліджуваної проблеми – експертів.

Метод експертних оцінок використовується при вивченні складних процесів, що формуються багатьма чинниками, вплив яких на результат не піддається точному вимірюванню. В основі методу покладена інтуїція спеціалістів, які добре знайомі з проблемою.

Результати опитування експертів називають експертними оцінками.

Експертні оцінки являють собою висновки фахівців з якої-небудь

проблеми в сфері їхньої компетенції для ухвалення рішення.

Основні галузі використання експертних опитувань:

- 1) визначення цілей (актуально при прийнятті важливих рішень, наслідки реалізації яких можуть виявитися значними);
- 2) прогнозування змін того чи іншого явища або процесу, побудова сценаріїв;
- 3) підготовка альтернатив – варіантів рішення, що забезпечить досягнення визначеної мети;
- 4) оцінка достовірності даних масових опитувань;
- 5) атестація колективу або його членів.

Зупинимося на одному з експертних методів прогнозування – методі сценаріїв, який є одним з потужних інструментів при прийнятті управлінських рішень.

Метод сценаріїв передбачає розробку фахівцями сценаріїв розвитку аналізованої ситуації. Вони дозволяють з тим чи іншим рівнем достовірності визначити можливі тенденції розвитку, взаємозв'язку між діючими факторами, сформувавши картину можливих станів, до яких може прийти ситуація під впливом тих чи інших впливів.

Професійно розроблені сценарії дозволяють більш повно і чітко визначити перспективи розвитку ситуації як за наявності різних управляючих впливів, так і за їх відсутності. З іншого боку, сценарії очікуваного розвитку ситуації дозволяють своєчасно усвідомити небезпеки невдалих управлінських впливів або несприятливий розвиток подій. Зіставлення та оцінка можливих сценаріїв розвитку ситуації, як під дією різних управляючих впливів, так і під впливом незалежних факторів, сприяють прийняттю підчас єдино вірних рішень.

Метод передбачає створення технологій розробки сценаріїв, що забезпечують більш високу ймовірність вироблення ефективного рішення в тих ситуаціях, коли це можливо, і більш високу ймовірність відомості очікуваних втрат до мінімуму в тих ситуаціях, коли втрати неминучі.

В даний час метод написання сценаріїв стає одним з найпоширеніших при побудові довгострокових прогнозів розвитку складних систем в відсутність необхідних для цього більш надійних даних. Як правило, у великих прогнозних проектах отримані результати оформляються у вигляді декількох сценаріїв можливого розвитку ситуацій. Звичайно розглядаються три можливі сценарії розвитку подій: оптимістичний, песимістичний і найбільш вірогідний, який знаходиться десь між двома крайніми випадками.

Різновиди реалізації методу сценаріїв – метод отримання узгодженої думки, що повторюється процедура незалежних сценаріїв, матриці взаємодії та ін.

Метод отримання узгодженого думки є, по суті, однією з реалізацій методу Делфі, орієнтованої на отримання узгодженого думки різних груп експертів щодо великих подій у тій чи іншій області в заданий період майбутнього. До недоліків цього методу можна віднести брак уваги, що приділяється взаємозалежності і взаємодії різних факторів, динаміці розвитку ситуації.

Метод повторюваного об'єднання незалежних сценаріїв полягає в складанні сценаріїв по кожному з аспектів, що істотно впливають на розвиток ситуації, і повторюваному інтеративному процесі узгодження сценаріїв розвитку різних аспектів ситуації. Перевагою цього методу є поглиблений аналіз взаємодії різних аспектів розвитку ситуації. До недоліків можна віднести недостатню розробленість і методичну забезпеченість процедур узгодження сценаріїв.

Метод матриць взаємовпливів передбачає визначення на підставі експертних оцінок потенційного взаємовпливу подій розглянутої сукупності. Оцінки, що зв'язують всі можливі комбінації подій по їх силі, розподілу в часі і т.д., дозволяють уточнити початкові оцінки ймовірностей подій та їх комбінацій. До недоліків методу можна віднести трудомісткість отримання великої кількості оцінок та коректною їх обробки.

Особливість сценарного методу – технологічна орієнтованість на

міждисциплінарний підхід. Фінансові процеси розвиваються в тісному переплетенні з іншими суспільними процесами – економічними, політичними, етнокультурними, соціальними.

Література:

1. Дергачов Є. В., Фіщук К. О. Методичні підходи до аналізу та оптимізації бізнес-процесів. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8382>

2. Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В., Рудич А. І. Статистика: навч. посібник. Полтава: РВВ ПДАУ. 2021. 300 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/10351>.

3. Нужна С. А., Мороз С. І. Економіко-математичне моделювання в бізнес-плануванні підприємств аграрної сфери. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8813>.

4. Паянок Т. М., Задорожня Т.М. Статистичний аналіз даних : навч. посібник: Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. 312 с. URL: <https://dpu.edu.ua/?view=article&id=2066&catid=2>.

Пилипенко Я.В.,
Здобувач вищої освіти
Пристемський О.С.,
Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Функціонування будь-якого виду підприємницької діяльності неможливе без бухгалтерського обліку. На сьогодні бухгалтер в бізнесі – це багатофункціональний спеціаліст, який виконує наступні функції: веде бухгалтерський облік відповідного до встановленого законодавства,